І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го СЕРПНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 3, 1960 No. 147. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕР ВІДБУВ НАРАДУ З НІКСОНОМ І ЛАДЖОМ

ПРЕЗИДЕНТ ПОСТАВИТЬ СВОЄ ВЕТО ПРОТИ УСІХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ З НАДМІРНИМ ВИДАТКУВАННЯМ

Нюпорт. — В понеділок дня 1 серпня в пополудневих годинах відбулася тут у літній резиденції през. Айзенгавера зустріч його із найменованими останньою республіканською конвенцією кандидатами на президента і віце-президента ЗДА Ричардом М. Ніксоном і Генрі Кеботом Ладжом. Обидва вони прибули із Вашингтону літаком до морської бази у Квонсет Пойнт, Р. Ай. і звідти перевезено їх гелікоптерами до Нюпорту. Привітавши Ніксона і Ладжа і склавши їм ґратуляції з приводу їх найменування, през. Айзенгавер почав з ними нараду в справі актуальної виборчої стратегії, як теж у справі найближчих праць Конґресу, що має зійтися знов уже найближчими тижнями — Сенат в понеділок дня 8 серпня і Палата Репрезентантів — в дні 15 серпня ц.р. Під час пресової конференції, що відбулася після наради Президента з Ніксоном і Ладжом, віце-президент Ніксон заявив, що він цілком погоджується з през. Айзенгавером у тому, що Конґрес, зібравшися для продовження своєї сесії, повинен оминати справи зв'язані з виборчою кампанією і що конґресова сесія мала б зайнятися передусім розглядом і схваленням законопроєктів важливих і корисних для загалу населення ЗДА. Водночас із цим Ніксон заявив, що през. Айзенгавер затривожений намаганням демократичної більшости в Конґресі провести деякі законопроєкти, здійснення яких вимагало б надмірного видаткування державних фондів, що могло б привести до захитання бюджетової рівноваги. Ніксон підкреслив, що збільшення видаткувань на суму багатьох більйонів долярів неможливе без одночасного збільшення податків, а про це демократи не говорять, не бажаючи втратити популярности серед виборців. Усі намагання збільшити видаткування без встановлення засобів на їх покриття не йдуть по лінії інтересів народу і тому теж — згідно із заявою Ніксона — през. Айзенгавер поставить своє вето проти усіх тих законопроєктів, здійснення яких вело б до надмірного видаткування федеральних фондів. Під час наради вирішено ще, що Генрі Кебот Ладж не братиме участи у виборчій кампанії, поки він залишається на становищі репрезентанта ЗДА в Об'єднаних Націях. Речинець його відходу з цього становища буде встановлений згодом. Наприкінці Ніксон звернувся із закликом до демократичних кандидатів на президента і віце-президента не вести виборчої кампанії під час того, як Конґрес матиме свою сесію. Ніксон загрозив, що якщо вони почнуть роз'їздити по країні із політичними промовами ще під час тривання сесії, то й він буде робити те саме.

ОБГОВОРЮЮТЬ ПЛЯН ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Віце-президент Ричард М. Ніксон (посередині) та Генрі Кебот Ладж відбули у Вашингтоні зустріч з республіканським керівником виборчої кампанії Лїонардом Голлом (ліворуч) для обговорення найближчих завдань у цій кампанії. Після цієї зустрічі Ніксон і Ладж виїхали до Нюпорту, щоб відбути там нараду з през. Айзенгавером.

Комуністичний Китай ніби-то хоче замирення з ЗДА — пропонує безатомову смугу

Гонґ Конґ. — Комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай, прийшовши на прийняття до швайцарської амбасади в минулий понеділок 1 серпня ц. р., заявив, що комуністичний Китай рад би підписати з З'єдиненими Державами „договір миру" та погодитись на визначення на Далекому Сході безатомової смуги. Чу Ен-лай назвав „наклепом провокаторів" твердження, наче б комуністичний Китай не хотів „мирного співіснування" з державами іншого соціяльно-політичного устрою та покликався при тому на факт „добрих сусідських взаємин" комуністичного Китаю з різними азійськими країнами і з Швайцарією. Речник державного департаменту Линкольн Вайт відразу назвав ту заяву Чу Ен-лая звичайним пропаґандивним маневром, який не є ніяким доказом, що китайські комуністи не будуть далі проводити свою аґресивну політику. Якщо китайські комуністи хотіли б дійсно змінити своє становище до сутніх справ, що становлять найбільший предмет спору між Вашинґтоном і Пейпінґом, то вони посинні б зробити це через свого амбасадора у Варшаві, який стрічається з американським амбасадором на безконечних і безплідних розмовах. Все ж, за першими західніми комінтарями — ця заява Чу Ен-лая вказує на те, що китайські комуністи хочуть перервати на якийсь короткий час свою пропаґанду ненависти, що її ведуть безперервно проти З'єдинених Держав.

У перших виборах на Кипрі виграла партія архиєпископа Макаріоса

Нікозія. — У виборах до першого парляменту самостійного Кипру, що відбулись в минулу неділю 31 липня ц. р., на цілій лінії виграли архиєпископ Макаріос по грецькому боці й адвокат д-р Фазіль Кучук по турецькому. Перший з них має стати президентом Кипрської Республіки, останній — віце-президентом. Патріотичний Фронт Макаріоса дістав всі 30 мандатів, а кипрсько-турецькі націоналісти Кучука всі передбачені для турків 15 мандатів. Однак — згідно з передвиборчим пактом між Макаріосом і кипрсько-комуністичною партією — комуністична партія Акаль дістала 5 мандатів. Комуністи будуть єдиною опозиційною групою у кипрському парляменті. Ніхто з 15-х незалежних опозиційних кандидатів не здобув мандату. Правда, фреквенція голосуючих греків була низька, бо лише 64% управнених до голосування. Кипрські турки голосували у 74%. В найближчу неділю відбудуться на Кипрі вибори до міських і сільських громад.

СССР ПРОПОНУЄ НАРАДИ 82-ОХ ГОЛІВ УРЯДІВ У СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ

Об'єднані Нації. — Совєтський Союз запропонував, щоб на найближчій Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй зібрались голови всіх урядів чи держав для обговорення справи міжнародного роззброєння. Водночас Совєтський Союз виступив проти суґестії голови 82-членної Комісії Об'єднаних Націй для справи міжнародного роззброєння, мексиканця д-ра Луїса Паділлі Нерво, щоб та Комісія зійшлась 15 серпня ц. р., за п'ять днів перед скликанням цьогорічної сесії Генеральної Асамблеї, що збереться 20-го серпня. Це совєтське становище з'ясоване у листі, що його передав названому голові Комісії роззброєння Платон Д. Морозов, тимчасовий голова совєтської делеґації. Та нова заява Совєтського Союзу підтримує давній викрут, що большевики тому покинули Женевську конференцію роззброєння, що велась в рямцях 10-членної Комісії, затвердженої Об'єднаними Націями, бо ніби західні держави, зокрема З'єдинені Держави, не хотіли взагалі ніякого роззброєння. Совєти знову атакують західню вимогу щодо міжнародної контролі над роззброєнням, як бажання мати „контролю без роззброєння" і використовувати її лиш для розвідчих цілей. Совєти закидають, що західня пропозиція на міжнародне роззброєння в трьох стадіях насправді не зміряла до „повного і загального" роззброєння і тому ніби стояла в суперечності з совєтським пляном, що його пред'явлено на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй 19 вересня минулого року та який-то плян Генеральна Асамблея в принципі схвалила. Совєти твердять, що скликання в половині серпня Комісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння не має глузду, бо таке засідання в теперішній ситуації й атмосфері тільки „загострить" міжнародні відносини. Зате голови урядів чи держав, зібравшись спеціяльно для цієї справи, подали б нові думки і допомогли б розв'язати цю проблему.

У зв'язку з цією новою совєтською заявою деякі азійсько-африканські делеґати в Об'єднаних Націях відразу заявили, що вони мусять порозумітись з своїми урядами, яке їм зайняти становище до ідеї скликання Комісії для справ роззброєння на 15 серпня ц. р. Тому, що з наведеної совєтської заяви виходить недвозначно, що вони разом із своїми сателітами збойкотували б засідання Комісії для справ роззброєння, то те засідання по всій вірогідності не відбудеться. Зате так само дуже сумнівно, чи західні держави погодяться на скликання такого зібрання, як з'їзд 82-х прем'єрів чи голів держав. Американський амбасадор при Об'єднаних Націях Генрі Кебот Ладж назвав ту совєтську пропозицію „дивоглядною і фривольною" та характеристичним для Совєтського Союзу маневром. Ясно, що на форумі 82-х делеґатів, чи будуть ними голови урядів чи навіть держав, чи тільки міністри, не можна ділово розглядати такої справи, як міжнародне роззброєння. На минулорічній сесії Генеральної Асамблеї західні держави погодились на 82-членну Комісію для справ роззброєння для святого спокою, після того, як большевики бойкотували попередню 25-членну Комісію, на якій ніби було замало репрезентантів від комуно-поплентатського табору, але було згори відомо, що ділові наради будуть вестись на багато вужчому форумі, й вони велись дійсно на 10-членній Комісії, що її покликали до життя самі 4 великодержави. Речник Совєтського Союзу — за твердженням газет — дав зрозуміти, що Нікіта Хрущов готов у цій справі засісти в Об'єднаних Націях разом з Д. Д. Айзенгавером, всупереч свому попередньому становищу, що він не буде переговорювати з теперішнім американським президентом. Ніхто з західніх держав ще не забрав офіційного становища до цієї останньої совєтської пропозиції.

Сен. Вайлі остерігає Хрущова, що ЗДА і під час виборів „оборонятимуть твердиню волі"

Вашингтон. — Провідник республіканців в сенатській Комісії Закордонних Справ висконсинський сенатор Алексaндер Вайлі заявив в радіовій промові, що СССР повинен знати про те, що ЗДА і під час горячої виборчої кампанії не зменшать своєї пильности та „оборонятимуть твердиню волі", якою є вільний світ. Сенатор казав: „Ми повинні це публічно заявити, що, так як і давніше, ми будемо готові обороняти фортецю волі, бо ми є заалярмовані, і не спимо" ЗДА, казав сен. Вайлі, продовжуватимуть основні засади своєї політики, яка змагає до втримання виглядів на мир у світі, а також „сильно протиставитися всім аґресивним комуністичним змаганням". Сенатор Вайлі твердив, що головною проблемою цьогорічної виборчої кампанії буде справа світового миру, і про це повинен знати совєтський прем'єр Хрущов.

Кеннеді критикує заяву Ніксона в справі фармерської програми

Гаянніс Порт, Массачусетс. — Сенатор Джан Ф. Кеннеді 1-го серпня склав заяву, в якій гостро критикував віце-президента Ричарда М. Ніксона за те, що тепер хоче відсепаруватися від рільничої програми секретаря рільництва Езри Тефта Бенсона, хоч ще недавно, бо в лютому ц.р. називав Бенсона „найбільшим секретарем рільництва в історії ЗДА". Недавно Ніксон на конференції з фармерськими провідниками обіцяв, що як він стане президентом ЗДА, то не найменує Бенсона на теперішнє становище, яке мав би зайняти хтось із рільничих провідників із Середнього Заходу. Кеннеді заявив, що і Ніксон відповідає за те, що прибутки фармерів зменшилися, і тому фармери знатимуть, на кого голосувати в цьогорічних виборах, якщо схочуть, щоб фармерство приносило належні фармерам прибутки. Демократична виборча плятформа обіцяє допомогу фармерам в паритеті, що виносив би 90 відсотків, а не 75, — як це є тепер, коли секретарем рільництва є Бенсон. До заяви сен. Кеннеді приєдналися 9 демократичних провідників із Середнього Заходу, 5 губернаторів, 3 сенатори і 1 конґресмен, які також критикують віце-президента Ніксона за те, що аж тепер виступає проти Бенсона, якого 7 і пів року підтримував.

Сен. Джевітс плянує новий законопроєкт про оборону громадянських прав

Вашинґтон. — Сенатор-республіканець із Ню Йорку Джекоб К. Джевітс повідомляє, що зараз після продовження сенатської сесії 8-го серпня він внесе новий законопроєкт про оборону громадських прав. Він старатиметься, щоб його проєкт підписав і якийсь сенатор-демократ, щоб ця справа не була партійною і мала підтримку обидвох партій. Ось головніші пункти того законопроєкту: 1. Скінчення 6-ох кляс народної школи має бути доказом грамотности виборця. 2. Генеральний прокуратор має мати право притягати до судової відповідальности ті особи, які заперечують комусь право користати з громадянських прав. Це право відносилось би і до тих осіб, які недопускають кольорових дітей до навчання разом із білими учнями. 3. Треба зорганізувати Федеральну Комісію в справах рівних прав при приниманню на працю. 4. Змінити реґулямін Сенату так, що не можлива була довго обструкція (філібастер) проти ухвалення законопроєкту про охорону громадянських прав. Сенатор Джевітс казав, що обидві партії повинні негайно діяти, щоб зреалізувати пункт про охорону громадянських прав, який прийнято на номінаційних конвенціях в Лос Анджелесі і Шикаґо.

Альжирські партизани вбили 11 цивільних осіб

Альжир. — Загострена партизанська війна в Альжирі виявилась в минулу неділю в терористичному наскоку групи партизанів, якого десятка осіб, які вискочили знечев'я з-за горбів і кущів на віддаленому за 50 миль від Альжиру побережжі над Середземним морем, де — користаючи з прегарної погоди — купались і грілись на сонці сотки осіб. Партизани острілили спершу авто, що їхало надморською дорогою. Поцілене кулями, воно розбилось об скелю, при чому згинули 3 особи; потім партизани почали острілювати із скорострілу купальників і вбили шість осіб та поранили сім, при чому дві ранені особи померли в дорозі до шпиталю. Ціллю того нападу, що викликав обурення цілої французької преси, бо його жертвою впали цілком випадкові цивільні люди, було збільшити атмосферу неспокою й постійного страху в Альжирі та протидіяти французькій пропаґанді, ніби партизанська війна мусульманських арабів знаходиться напередодні повної прогри.

Нiксон і Кеннеді дебатуватимуть на телевізійних програмах

Вашинґтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон вислав депеші до трьох телевізійних стацій, повідомляючи про те, що він погоджується вести дебати про виборчі проблеми з демократичним кандидатом номінатом сен. Джаном Ф. Кеннеді. Ніксон заявив, що він пропонує, щоб ті дебати відбувалися без приготованого наперед тексту, і щоб їх не перерививали телевізійні працівники жадними торговельними реклямами. Кілька днів тому погодився на імпровізаційні дебати і сен. Кеннеді. Віце-президент Ніксон пропонує, щоб телевізійні стації погодилися відступити вільний час обидвом кандидатам на те, щоб вони могли з'ясувати свої програми не у формі дебат, тільки окремих заяв обидвох кандидатів. Він не має нічого проти того, щоб визначені телевізійними стаціями журналісти могли переводити інтерв'ю з обидвома президентськими кандидатами.

Помeрла англійська перекладачка Шевченка Е. Л. Войніч

Ню Йорк. — 27-го липня тут померла англійська письменниця, яка жила у ЗДА, Етель Ліліян Войніч у віці 96-ох років. Вона в 1911 році видала збірку творів Шевченка з його життєписом під заголовком: "Six Lyrics from the Ukrainian of T. Shevchenko." Вона народилася в Ірляндії, студіювала музику в Парижі і Берліні, а в 1887 році виїхала до Петербурга як гувернантка і там була два роки. В Лондоні пізнала польського революціонера д-ра Вільфреда Войніча, який перед тим був на засланні на Сибірі. Пізніше подружжя прибуло до ЗДА, де д-р Войніч помер в 1930 році. Вона листувалася з Михайлом Павликом. В 1929 і 1930 році дві її повісті „Гедзь" і „Джек Реймонд" були перекладені на українську мову і видані на Україні, де їх перекладено ще на 8 інших мов,. і вони розійшлися в 2,500,000 примірниках.

Фідель Кастро хворий, його мав би заступати брат Равль

Гавана, Куба. — Кубинський прем'єр Фідель Кастро, як заявив його особистий лікар майор Равль Трілльо, мусить „фізично і умово вповні відпочивати". Повідомлення про стан здоров'я Кастра появилося в півурядовій газеті „Революсіон". Тут появилися неофіційні вістки про те, що прем'єра мав би заступати його брат Равль, який займає становище міністра збройних сил. Д-р Трілльо заявив в окремому комунікаті, що „прем'єр з успіхом видужує" з запалення легенів, і що незабаром зможе виконувати свої функції. Лікар твердить, що Кастрові не загрожує жадна небезпека, бо недугу пацієнт переміг, і тепер вже прибуває на вазі, бо під час хвороби він був схуд, як це видко було під час його промови на відзначуванні революційного руху „26-го липня", яке відбулося в горах Сієрра Маестра в Східній провінції. Заповідають, що вже в п'ятницю прем'єр Кастро має промовляти через телевізію і радіо, щоб заспокоїти своїх прихильників про своє здоров'я.

У Південній Кореї 350 арештованих внаслідок виборчих заворушень

Сеуль. — Внаслідок вуличних заворушень, палення виборчих скриньок і биття кандидатів — південно-корейські власті арештували в кількох містах тієї країни разом 350 осіб, в тому числі багатьох студентів, найчастіших спричинників заколоту спокою. Відкриття нового парляменту відложено, бо на 13 серпня призначено нові вибори в 13 округах, де не можна було спокійно закінчити виборів, або де виборчі скриньки були спалені демонстрантами. В Посуні, недалеко Пузану, 3,000 студентів проголосили „сидючий страйк протесту", вимагаючи звільнення арештованих 22-х студентів. Демократична партія дістала найменше 172 мандати у 233-членному парляменті. Потверджують, що новим прем'єром стане голова тієї партії, кол. віце-президент і суперник Синґмана Рі, д-р Джон М. Чанґ.

В Лігайтон, на Оселі ім. О. Ольжича, відбувся Український День

Лігайтон, Па. — В неділю 31-го липня ц.р. відбувся Український День на площі оселі ОДВУ в Лігайтоні, Па. Програма розпочалася виходом таборовиків-змагунів на площу, вивішенням національного прапора та запаленням олімпійського вогню. Роман Завицький, керманич спортових змагань, проголосив, що змагання відбувалися протягом двох тижнів під гаслом: „За участь України в Олімпіяді". Роздано нагороди змагунам і до них промовляв п. Павло Дорожинський, референт молоді при ЦУ ОДВУ і МУН. Всіх змагунів було 108. Мистецьку програму Дня виповнили виступи Миколи Понеділка, дівочих ревелерсів „Чотири троянди з Балтімору" школи національних танків Романа Петріни з Ню Йорку, дитячого хору таборовиків під керівництвом пані Вероніки Цегельської, як теж національні танки та хороводи ведені таборовиками під кермою пані Оксани Ґенґало, комендантки табору. Від стейту Пенсильвенії вітав гостей Джан Айк Роннер, репрезентант до стейтової леґіслятури Гаррисбурґу. Від Управи оселі промовляв Андрій Шекерик. В суботу день перед тим відбувся вибір Міс оселі ОДВУ на 1960 рік. Титул цей здобула панна Лариса Поліщук з Ню Йорку. Два дальші відзначення за красу здобули: панна Оксана Куркчі з Ню Йорку та Маруся Ґолець з Аллентавну. Присутніх гостей на Українському Дні коло 1000.

У Мюнхені відбувається Світовий Евхаристійний Конґрес

Мюнхен. — В минулу неділю 31 липня ц. р. почався в Мюнхені 37-ий Світовий Евхаристійний Конґрес, який стягнув з цілого світу десятки тисяч католиків з-поверх 50-х різних країн. Урочисте відкриття Конґресу перевів в Театінеркірхе кардинал Йозеф Вендель, мюнхенський архиепископ, відправивши архиєрейську Службу Божу, що її слухали 60.000 вірних, які виповнили вщерть велику церкву та — ще більше — площу перед нею. Репрезентантом Папи на Конґресі є кардинал Ґуставо Тестах, який латинською і німецькою мовами відчитав окрему папську буллю. У свому зверненні Папа Іван XXIII поручав Евхаристійному Конґресові присвятити свою головну увагу боротьбі проти матеріялізму, який підрізує моральне життя людства. Попередній Евхаристійний Конґрес відбувся в 1955 році в Ріо де Джанейро. Теперішній Евхаристійний Конґрес іде під гаслом „Про мунді віта" — „За життя світу". Евхаристійний Конґрес триватиме цілий цей тиждень і він буде виповнений релігійними маніфестаціями й Богослужбами, виставками та дискусійними зібраннями. Понад 400.000 осіб зареєструвались, як учасники Конґресу. Мюнхен і вся його околиця змобілізувалися вже заздалегідь помешкання та всі догідності для такого великого напливу чужинців. Окрема делеґація католиків прибула із Східньої Німеччини, пробравшись через кордон нелеґально, бо тамошня комуністична влада відмовила видачу перепусток прочанам. В Конґресі беруть участь теж українські католицькі єпископи, священики й вірні з різних країн вільного світу, зокрема із ЗДА і Канади. Українських католиків із ЗДА репрезентує Преосв. Кир. Йосиф Шмондюк.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** в неділю 31-го липня вернувся з Денверу, Колорадо, до Нюпорту, Ровд Айленд, де буде ще один тиждень, а після того виїде до столиці, бо 8-го серпня починає працювати Сенат, і Президент хоче бути тоді у Вашинґтоні. По дорозі Президента з Денверу на летовище трісла опона в авті, і поліційні аґенти мусіли закласти нову, а Айзенгавер кілька мінут розмовляв із поліцистами.

● **Палатна Комісія** для поборювання протиамериканської діяльности видала перший том про те, як зростав комуністичний рух у світі від народження Карла Маркса в 1818 році. Перший том обіймає час від 1818 р. до кінця другої світової війни, це значить до 1945 р. В дальших томах буде про зріст комунізму аж до найновішого часу, це значить до так зв. „спільного співжиття", про яке комуністи заговорили 31-го грудня 1957 року.

● **Світовий рекорд** в чоловічому бігу на 100 метрів встановив молодий 19-літній канадієць Гаррі Джером під час тренувальних випробувань канадійських атлетів на чергові олімпійські ігри. Його рекорд 100 метрів в десяти секундах здобув йому місце в канадійській олімпійській команді.

● **Державна монетарня** у Филаделфії випустила деяку кількість одноцентових монет, на яких помилково цифри „60" є дещо менші від цифр „19" в даті цих монет, яка звучить „1960". Один збирач монет заявив, що ці одноцентівки купуватимуть колектори і платитимуть за них по 8 долярів за штуку, бо це є рідкісні монети. Але монетарня зараз на другий день вияснила, що не варта купувати ці монети, бо їх є 60 мільйонів, і вони не будуть „рідкісними монетами".

У СВІТІ

● **Японська поліція** арештувала колишнього комуністичного члена вищої палати японського парляменту, а також одного соціялістичного члена міської ради, як співорганізаторів і учасників заворушень проти пресового секретаря през. Айзенгавера, Джеймса Гаґерті, на летовищі в Токіо 10 червня. У цій справі арештовано в Японії 25 осіб.

● **Шведська преса** обурюється на завваґу президента Айзенгавера, що в деяких прихильних Америці, але керованих соціялістами европейських країнах зросло число алькоголіків і самогубців. Дві країни західнього Атлянтійського бльоку (НАТО) мають соціялістичні уряди: Данія і Швеція. Проте загально вважають, що завваґа Айзенгавера стосувалась дійсно Швеції.

● **Лев Смірнов**, заступник голови Найвищого Суду в СССР, заявив у розмові з одним членом англійського парляменту, що приїхав, як турист до Москви, що американський летун Франсіс Дж. Поверс, що його літак У-2 збито над Свєдловськом 1 травня ц. р., та який стане перед большевицьким судом за шпигунство, матиме „совєтського адвоката". Англійський посол запитував, чи Поверс може дістати оборонця з-закордону.

● **В Австрії** настала гостра суперечка між двома однаково сильними партіями урядової коаліції, християнськими демократами і соціялістами, з приводу претенсій Габсбурґів до звороту їм їх родинного майна. Канцлер Рааб схиляється до того, щоб звернути Габсбурґам ту їх власність, що її сконфіскувала Німеччина після „аншлюсу", себто встановлення в Австрії нацистської влади. Соціялісти рішуче цьому противляться. Претендент до австрійського престолу Отто Габсбурґський не має права вступу до Австрії. Він живе в Баварії, година їзди від Мюнхену.

● **У Леопольдвіллі**, столиці Конґа, вітала в минулий четвер генерального секретаря Об'єднаних Націй Гаммершилда парадна чета вишколених англійцями ґанських муринів. До часу приїзду до Конґа чорних військ під прапорами Об'єднаних Націй, конґолійські автохтони не бачили ще ніодного муринського старшини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Два кінці палиці Хрущова

Перебіг конвенцій обох американських партій і щораз виразніші обриси осінньої виборчої кампанії повинні глибоко розчарувати кремлівських володарів. Бо нема сумніву, що Кремль зв'язував, а може ще й далі зв'язує з американськими виборами свої надії. Якщо інцидент із літаком У-2 над Свердловськом став для Хрущова претекстом, щоб зірвати Паризьку конференцію „на вершинах", то фактичною головною причиною такого рішення було розчарування большевиків у вислідах своєї „дипломатії усмішок". Впродовж сімох місяців, що минули від часу, коли Хрущов виїхав з Америки, і до згаданого вгорі летунського інциденту з 1-го травня ц. р., виступи керівних американських мужів і деяких західніх лідерів з бльоку НАТО переконали Хрущова і його кумпанів, що їм нема чого сподіватися на здійснення їхніх вимог у справі Берліну, підписання договору з двома Німеччинами та міжнародного роззброєння без контролі. Ось тому Хрущов, зірвавши Паризьку конференцію під акомпаніямент грубої лайки на адресу Айзенгавера, недвозначно заявив, що він з теперішнім американським урядом не хоче говорити і чекає на прихід нового, ніби такого, що був би для цього кращим.

Уже тепер видно, що ця політика большевиків обернулася проти них другим кінцем. Бо коли до Паризької конференції, і навіть безпосередньо після неї загально вважали в Америці, що закордонна політика не повинна становити предмету виборчої полеміки, то відмова большевиків переговорювати з урядом Айзенгавера, підкреслена атаками безпосереднього грубого втручання в американські внутрішні справи, з натяками на приємних і неприємних для Хрущова кандидатів, автоматично зактуалізувала проблему закордонної політики ЗДА.

Можливо, що новою серією погроз бомбардувати Америку й країни з американськими базами, встряванням у справи Куби та Конґа і зістріленням літака РБ-47 большевики загострили холодну війну тільки задля посилення своєї пропаганди, без заміру розпочинати гарячу війну. Але мимохіть вони створили атмосферу, в якій „пахне війною", і тому питання дальшого розвитку міжнародних подій мусить відсувати на задній плян внутрішньоамериканські справи. Ніхто інший, як Хрущов і його співробітники з партійної верхівки Москви, самі своєю грубістю і безпардонністю зрадикалізували настрої в американському громадянстві. Вони самі поставили руба перед американськими виборцями найважливішу проблему: котрий із кандидатів на нового президента подає більші надії, що він доріс до великого завдання успішно протиставитися совєтському наступові, що він зможе дійсно стати лідером вільного світу в боротьбі проти комуно-російського імперіялізму.

Хоч сен. Линдон Джансон, демократичний кандидат на віце-президента, безумовно має рацію своєю заявою з мин. четверга, що обидві американські політичні партії антикомуністичні і що весь американський нарід ворожий комунізмові, проте існують таки можливості різного підходу до нинішніх міжнародних справ. Існують різні погляди на доцільність такої чи іншої тактики, на можливість чи неможливість „говорення і зговорення" з большевиками, на питання „співіснування", на ситуацію в Середній і Східній Европі, на американську політику на Середньому і Далекому Сході, на способи протидіяння комуністичній інфільтрації в Південній Америці й Африці, на „суперництво ідей", чи радше на важку, конечну й смертельну боротьбу проти комуністичної зарази. Замало бути антикомуністом, — треба ще мати ясний для американських виборців конструктивний і позитивний плян власної боротьби проти Москви та інтернаціонального комунізму.

Сам Хрущов спричинився до усвідомлення американських виборців у конечності вибрання такого нового президента, якому вони могли б з найбільшим довір'ям доручити провід у ґігантській боротьбі проти Москви.

Поїздка Равля Кастра

Міністер „революційних збройних сил" Куби Равль Кастро, брат кубинського диктатора Фіделя Кастра, відбув в останніх трьох тижнях липня поїздку до Чехо-Словаччини, Совєтського Союзу і Об'єднаної Арабської Республіки. Прагу відвідав Равль Кастро на спеціяльне запрошення чехо-словацького комуністичного режиму нібито для участи... в спортових змаганнях. Трохи конкретніше звучали пресові повідомлення про його відвідини в Каїро: там відбув Равль Кастро низку розмов на ближче неозначену тему з віце-президентом Об'єднаної Арабської Республіки маршалом Амером, головою національних зборів Анваром Салатом, міністром закордонних справ Махмудом Фавзі, генеральним секретарем Ліґи Арабських Країн Хасуною та іншими офіційними особами.

Але головною метою подорожі Равля Кастра були не Прага й не Каїро, але таки Москва. Відвідини Равля Кастра в столиці Совєтського Союзу і міжнародного комунізму виявили, що основним завданням його поїздки була демонстрація „совєтсько-кубинської дружби" чи радше підкреслення „могутньої опіки" 209-мільйонового Совєтського Союзу над 6-мільйоновою Кубою. Негайно після прибуття Равля Кастра до Москви, в понеділок 18го липня ц. р., його прийняв на спеціяльній авдієнції Нікіта Хрущов, в якій брав участь також Анастас Мікоян. У середу ж 20 липня відбувся у Колонній залі Дому профспілок „мітинґ солідарности трудящих Москви з кубинським народом".

Розмова Равля Кастра з Хрущовим і Мікояном відбувалася „в атмосфері сердечної дружби", і, як виходить з проголошеного в совєтській пресі комунікату, проходила в цілком „хрущовському стилі". Говорив здебільша Хрущов, погрожуючи, що „Совєтський Союз використає все, щоб не допустити до збройної інтервенції ЗДА проти Кубинської республіки", і демагогічно закликаючи народи Південної Америки протидіяти американській „розбійницькій аґресії". Равль Кастро після всіх цих тирад Хрущова встиг тільки подякувати совєтському урядові і народові за обіцяну підтримку і передати Хрущову запрошення відвідати найближчим часом Кубу. Прийшов до слова Равль Кастро щойно в середу на мітинґу в Москві, де переповів деякі байки з „Тисячі й однієї ночі" про налети літаків на Кубу із американських баз, про скидання ними запальних бомб і про спалення десятків тисяч тонн цукрової тростини. Равль Кастро похвалився москвичам, що „іскра кубинської революції" запалить уже незабаром „сухий степ" всієї Латинської Америки з її 200 мільйонами населення.

Не зважаючи на бундючний тон Хрущова і Равля Кастра, виступи їх були досить сумирні. Хрущов уже не згадував про ракети, що ними мали б засипати Совєти ЗДА в разі їх інтервенції на Кубі, а Равль Кастро у своїй промові кількома наворотами повторив, що Куба докладе всіх зусиль, щоб зберегти мир. Вертаючись з Каїро, Равль Кастро заявив ще журналістам, що кубинський уряд не думає ліквідувати силою американської військової бази у затоці Ґвантанамо на Кубі. Все це, як і факт, що Равля Кастро, як військового міністра Куби, не зустрічали офіційно міністри оборони ЧСР, СССР та ОАР, доводить, що Москва, як і в багатьох інших випадках, не думає починати збройного конфлікту за Кубу, але буде добиватися здійснення своїх цілей в цій області іншими, передусім підривними засобами й шляхами.

РИЧАРД МІЛГАВЗ НІКСОН

Недавно найменований республіканський кандидат на президента Ричард Мілгавз Ніксон народився в містечку Йорба Лінда в Каліфорнії, 9-го січня 1913-го року і першу світову війну пережив як дитина. Друга світова пожежа зустріла його 26-річним адвокатом, що закінчив правничі студії в Дюк університеті, був уже самостійною людиною і брав активну участь в боротьбі проти німецького імперіялізму Гітлера.

Ричард Ніксон — один із п'ятьох синів у родині, який закінчив високу школу. В цій фармерській працьовитій родині діти виховувались в дусі квейкрівської простоти та побожности. Батько помер кілька років тому, а живуть ще три Ричардові брати і його мати, яка дуже тішилася тріюмфом свого Діка на Конвенції в Шикаґо, де найменовано його на пост кандидата на президента.

У місті Віттієр запізнався Ричард М. Ніксон з учителькою Телмою Райн, — „Пет", з якою одружився 21-го червня 1940 року. Подружжя Ніксонів мають дві доньки, 14-річну Патрицію і 12-річну Джулію, які навчаються в приватній школі, утримуваній квейкрами.

Одного дня, після другої світової війни, коли Ніксон чекав у Бостоні на звільнення зі служби у фльоті, з Каліфорнії телефоном попросили його, щоб він погодився кандидувати на пост конґресмена з 12-ої виборчої округи проти тодішнього конґресмена-демократа Джеррі Вурґіса, завзятого прихильника „Нового розподілу".

У тій першій своїй виборчій кампанії Ніксон виявив уже ту техніку, якою пізніше широко користувався, перемагаючи своїх противників. Ця його техніка уґрунтована на таких засадах: показуйся якнайбільшому числу виборців, стискай руки якнайбільшій кількості людей, і веди виборчу акцію так, щоб твої противники були завжди в дефензиві.

Цю свою першу виборчу кампанію Ніксон вів так, немов би старався добитися посту урядовця в якійсь малій окрузі. Він пов'язував контакт з якнайбільшим числом виборців, атакуючи свого противника Вурґіса, називаючи його хлопцем, що прислуговує робітничим провідникам і закидаючи демократичним високим урядовцям прихильність до людей, що ведуть протиамериканську діяльність.

У Конґресі Ніксон був членом кількох комісій, але здобув собі розголос як член Палатної Комісії для досліджения протиамериканської діяльности, яка вела, зокрема, справу високого урядовця в державному департаменті Алджера Гісса. Гісс тоді відігравав поважну ролю при заснуванні Об'єднаних Націй, і демократи не могли повірити, щоб він був совєтським аґентом.

Труман назвав оскарження Гісса байкою про „червоні оселедці", — але суд засудив його до в'язниці. Таким чином Труман скомпромітував себе обороною свого урядовця, а Ніксон звернув на себе увагу цілої країни.

Справа Гісса допомогла Ніксонові в 1950-ому році здобути становище сенатора. Під час виборчої кампанії він гостро виступав проти комуністів та їхніх поплентачів. У 1952-му році президент Айзенгавер призначив 39-річного сенатора Ніксона своїм заступником, яким він є й донині.

Президент Айзенгавер має повне довір'я до свого віце-президента і доручає йому найважливіші завдання. Як висланець Президента, Ніксон відвідав цілий ряд країн Північної Америки, Европи і Африки, проїхавши і пролетівши 117,739 миль. Становище віце-президента набрало нового значення, бо президент Айзенгавер доручав йому головувати в Державній Раді Безпеки і керувати роботою своїх секретарів.

У Венесуелі і в Перу проти приїзду Ніксона виступили комуністи і їхні поплентачі, обкидавши віце-президента камінням. У Москві минулого року Ніксон відкривав Американську Виставку, в атмосфері ворожих настроїв комуністичних провідників і з успіхом дискутував з Нікітою Хрущовим, протиставляючи комуністичній доктрині силу демократичних ідей.

У своїй промові, в якій Ніксон погоджувався прийняти номінацію на президентського кандидата, він заявив, що найважливішим пунктом своєї діяльности на пості президента ЗДА вважає боротьбу проти комуністичної аґресії. Ніксон заперечив заяву Хрущова, що найближче американське покоління житиме під комуністичним режимом і висловлював віру, що діти і внуки Хрущова житимуть в демократичнім правлінні.

Конвенція в Шикаґо показала, що Ніксон уміє користуватися не тільки арґументами, але й своїм впливом. Ніксон зліквідував розходження в Республіканській партії у справі виборчої програми, зокрема в пункті про оборону громадянських прав, і плятформова комісія прийняла таку програму, якої хотів майбутній голова партії — кандидат на президента.

На конвенції в Шикаґо Ніксон сам вирішив справу кандидата на віце-президента, хоч до останньої хвилини давав можливість здогадуватися, що цей пост можуть зайняти, крім Ладжа, сенатор Мортон або конґресмен Джадд.

БУДУ НАВЧАТИСЬ ..

Буду я навчатись
мови золотої
У трави - веснянки,
у гори крутої,

В потічка веселого,
що постане річкою,
В пагінця зеленого,
що зросте смерічкою.

Буду я навчатись
мови - блискавиці
В клекоті гарячім
кованої криці.

В корневищі пружному
ниви колоскової,
В леготі шовковому
пісні колискової,

Щоб людському щастю
дбанок свій надбати,
Щоб раділа з мене
Україна - мати;

Щоб не знався з кривдою,
не хиливсь під скрутою,
В гніві — бився блисками,
а в любові — рутою!

АНДРІЙ МАЛИШКО

Зенон Стефанів

ДО РІЧНИЦІ БИТВИ ПІД ҐРУНВАЛЬДОМ

(15 липня 1410 р.)

15-го липня ц. р. минуло 550 років від того дня, коли на полях трьох східньопруських сіл Танненберґу, Ґрунвальду і Людвіґсдорфу відбулася велика баталія озброєних сил двох держав — Польщі і Великого Князівства Литовського із військом німецького тевтонського ордену хрестоносців. Битва ця закінчилася блискучою перемогою союзних у тому часі народів — українського, польського, білоруського й литовського. Потуга хрестоносного ордену була зламана, а тим самим була припинена й німецька експансія на слов'янсько-литовські землі.

Литовсько-руська держава 13-16 віків, офіційно називана Великим Князівством Литовським або Вел. Кн. Литовським, Руським і Жмудським, складалася на дев'ять десятих з території українців і білорусів, що мали культурну і цивілізаційну перевагу в державі. Толішня українська — „руська" мова, з домішкою церковно-слов'янських і білоруських лексичних і фонетичних елементів, була признаною мовою в усіх ділянках державного і культурного життя. Українці і білоруси займали найвищі становища в державі, головно волинська земельна аристократія, як напр. Острозькі, Збаразькі, Вишневецькі, Четвертинські, Сангушки, Чарторийські, Чапличі, Курцевичі та ін. Загалом же це було, як пише тогочасний літописець — „государство наше руське — велике княжество литовське", де були зверхники тільки великі литовські князі, які уважалися пересмниками, після татарського лихоліття, київської княжої держави.

Ця своєрідна держава трьох народів, що мала всі шанси бути рівноважником в укладі сил на сході Европи, була зруйнована в 1569 р. злощасною Люблинською унією з Польщею. Українські землі інкорпоровано до Польщі, а литовсько-білоруські ступнево перетворювано на польські провінції. Ця обставина фатально заважила на долі всіх народів Речі Посполитої. Польська шляхетська демократія не вміла рядити багатонаціональною державою. Застосовуючи безправні методи національної дискримінації, колонізації та релігійної нетолерантности, польська політика привела до упадку власної держави, і через те спричинилася до зросту могутности великої російської імперії. Конкретні наслідки цього бачимо наглядно в теперішньому часі.

*

Ґрунвальдську річницю особливо відзначають тепер поляки в цілому світі. В Польщі відбуваються святкування з наказу уряду в цілій державі, а самі церемонії на ґрунвальдському бойовищі триватимуть цілий місяць — від 15-го липня до 15 серпня. На еміґрації, головно ж у ЗДА, по всіх польських скупченнях почалися святкові зібрання, походи, академії та церковні відправи. Всі польські пресові органи вміщують статті з ґрунвальдською тематикою.

Розуміється, що польська пропаґандивна публіцистика, — подібно, як колись польські шкільні підручники, що їх пам'ятають українці з західніх областей, — сповнена ґльорифікацією польської зброї та виключної заслуги в перемозі. Якщо згадується про участь в битві литовсько-руських військ, то тільки як допоміжний чинник.

Битва під Ґрунвальдом, а також і вся воєнна кампанія 1409-1410 рр., має доволі багату історичну літературу в різних мовах, — найбільше в польській і німецькій. Треба признати, що польські історики не промовчують великого вкладу литовсько-руського війська у справу перемоги. До самого опису битви під Ґрунвальдом маємо докладні праці істориків в польській мові — Куйота, Чоловського, Гурського і Кукеля, в німецькій—Крольмана, Ґіґальського і Верміґгофа, в російській — Гейсмана і Разіна. Найбільш тенденційно й неправдиво представив опис битви польський історик — полк. О. Лясковський в монографії „Ґрунвальд" (1926) — на відміну від опису проф. ген. М. Кукеля в праці „Гісторія войсковосці в Польсце", що була стандартним підручником польських офіцерських шкіл.

Натомість наші історики, не зважаючи на велику участь українців в тій голосній битві, ледве про неї згадують. Щобільше, в такій праці, як „Історія Українського Війська", про Ґрунвальд немає найменшої згадки. Добу до 1914 р. опрацьовував у тій книжці проф. Крип'якевич, який не дуже визнавався у військових справах. Він пропустив декілька важливих фактів, вміщуючи натомість багато несуттєвих дрібниць. З приводу цього сот. О. Думін і підписаний як співавтори „І. У. В." інших розділів, не маючи впливу на редаґування праці, вже після видрукування, — провадили з проф. Крип'якевичем гостру письмову контроверсію.

У цій статті не будемо подавати перебігу самої битви, це вимагало б окремої розвідки. Поза всяким сумнівом, як потверджує більшість істориків, в битві під Ґрунвальдом з особливою завзятістю боролися українські, білоруські і литовські з'єднання. В першому етапі бою вони винесли на собі увесь тягар нагального протинаступу хрестоносного лицарства — рятуючи поляків від розгрому. Також і кінцевий вислід цілого бою рішила остання атака литовсько-руських військ.

Тепер наведемо декілька фактів, зовсім майже у нас невідомих, щодо кількісної участи поодиноких народів, які боролися під Ґрунвальдом. Загальне число комбатантів, не враховуючи малочисельної піхоти, що пильнувала обози, не беручи участи в бою, а також і джур — становило 31 тисячу кінного лицарства (17 тис. в польській армії, а 14 тисяч в литовсько-руській). Крім того було ще при армії В. Кн. Литовського коло 2 тисячі татарської легкої кінноти, що виконувала розвідувально-зачіпні функції; отже разом коло 33 тис. бойовиків. Найвищим головнокамандувачем союзних військ був з титулу свого королівського становища польський король Ягайло, але тільки номінально. Дійсно, фактичним кирівником битви був головнокомандувач литовсько - руських військ і голова союзної воєнної ради — литовський великий князь Витовт. Польськими військами командував краківський мечник Зиндрам з Машковиць.

Кількість війська німецького хрестоносного ордену була значно менша — коло 22 тисячі, але переважало воно в дуже значній мірі своїм вирядом і озброєнням. Проводив ним великий законний маґістер Ульріх фон Юнґінґен, що поляг у битві від меча литовського вершника.

Уся союзна армія складалася, без татарської кінноти із 91 родових і земських короґов. (Короґва в середніх віках — кінний важко-озброєний лицарський ескадрон, в складі 250-400 вершників). Їх припадало на королівське військо — 51, на литовсько-руське — 40.

На підставі територіяльного набору можна устійнити національний характер тих короґов: поляки — 42 короґви, біля 14 тисяч, українці — 28 —9,000 (21 в лит.-руській армії, а 7 галицьких і холмських в польській), білоруси — 14—5,000, литовці — 5 — 2,000 (виленська, троцька, великокняжа і 2 жмудські короґви), наємні польські — 2 — 800 (чесько-моравська і волоська).

Всі майже історики тієї битви подають число поляглих на приблизно 15 тис. хрестоносців і 10 тисяч союзників. Припускаємо, що в ті 10 тисяч входять коло 3 тис. самих українців. Втрати литовсько-руського війська були значно більші від польських, бо на початку бою звалилася майже вся сила хрестоносців на праве крило лінії фронту і центр, обложені литовсько - руським військом, враз із татарами, нездібними до бою з важкою кіннотою.

Про зажерливість бою і великі втрати свідчить факт, що після втечі хрестоносців, коли переможці спочивали на бойовищі — великий князь, за тодішнім звичаєм, наказав застромити в землю знамена 6 короґов — на знак, що всі полягли в них до останнього чоловіка.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ФОНДУ НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

Досі в справі ФНП відізвалось кільканадцять людей, безперечно палких патріотів, але всі вони трактують ФНП, як справу майбутнього, з чим автор цих рядків не може погодитися.

Саме виходячи з нинішньої ситуації, справу ФНП не вільно трактувати, як справу неозначеного майбутнього, бо й сама назва вказує, що це справа наглої потреби, тим самим ми мусимо нагло ФНП створити.

Якби навіть сталося чудо, якби більшість членів УНС повернули свої дивіденди і ми осягнули поважну суму, то чи ми могли б спокійно спочивати на лаврах? Дай Боже, щоб 50% повернуло свої дивіденди, але справа представляється сумніше.

Справа ФНП — це справа чести всієї нашої еміґрації, і ми її мусимо гідно розв'язати, щоб не осоромити себе перед рідним народом і не обтяжити свого національного сумління.

Ну, скажуть мені, розписався, а яка ж остаточна сума? На мою думку — $2,000,000! Так, дорогі земляки, два мільйони долярів. І тут треба приступити до розв'язки цього важливого питання. Можливою розв'язкою буде — Національна Позичка для майбутньої, вже так недалекої вільної нашої Батьківщини - України! Позичаймо, хто що може. Хто може позичити долярів 20, хай позичає 20, але хто може 50 долярів, 100, 500, 1,000 і більше, то хай із чистим серцем позичить цю суму. Очевидно, мусить постати відповідний для цієї справи орган, щоб цю позику оформити.

Мені здається, цю акцію повинні започаткувати наші професіоналісти, щоб вказати шлях решті еміґрації, як належить діяти. Вони повинні зійтися негайно на свої наради і винести відповідні постанови.

Мусимо мати на увазі, що й тих $2,000,000 — це крапля в морі тих потреб, які кожної хвилини можуть нас заскочити. Але це вже таки поважна сума, а вільна Україна ніколи не забуде пожертв своїх дітей, в розсіянні сущих, і напевно їм віддячиться.

П. Я-к

Д-р Філ. Микола Аркас

НАШ СТЕП

(З довгої низки спогадів)

(9)

Ще невпійманим залишалося або упокоритися й віддатися в руки „правосуддя", себто йти на жорстоку розправу до своїх панів, або тікати світ-за-очі в черкеські землі за Кубань.

...Там стояли все могили,
Де бурлаки проходили,
Та степи за степами
І луги з берегами...
...Там чумаченьки проходили
І бурлаченьків провозили,
А тепер не проходять,
Бурлаків не провозять.
Все за вражими панами!..

Про „біглих" багато цікавого написав той же Г. Данилевський.

Але вернімося трохи назад і розповімо про перших осадників Дикого Поля. Вже з княжих часів ми знаємо, що в степах, по течії рік головним чином, осідали „бродники" і „уходники"; це були люди сміливі й загартовані небезпеками, яких живив степ своїми непочатими багатствами. З татарською навалою степи цілком спорожніли і в такому стані перебували кілька століть. За часів т. зв. „Великої Руїни" — 1663 - 1687 рр. — сила українського люду покинула Правобережжя і втекла на лівий берег Дніпра, і тоді саме почали заселятися північні межі Дикого Поля, зокрема, Слобожанщина. Коли ж Москва, після Полтавської баталії 1709 року, ревно взялася запроваджувати на Гетьманщині свої порядки, коли, у 1775 році, підступно зруйнували москалі останню Січ Запорозьку на річці Підпільній, — в ногайських степах і в степах „Вольностей" почали виникати поодинокі хутори - блокгавзи.

Як пізніші збігці від панщини, так тоді збігці від московських порядків ішли в дикий степ і десь у затишку, над водою засновували свій хутір. І ту займань підприємний зайда з Гетьманщини чи запорожець, що позбувся свого кубла - Січі, обертав у квітуче господарство за допомогою рідні, а то й цілої козацької ватаги, зманивши її з старих місць у степ.

Та про це була мова вже раніше.

Ногайські й Дніпро - Бузькі степи умиротворила Росія. Всередині XVIII століття впали Кримське ханство й турецький форпост на півночі, твердиня Очаків.

З прилученням до Росії степів і виходом її до Чорного й Озівського морів роля Січі, яко заборола проти нападів татар та турків, перестала бути актуальною. Єдине, що лишалося ще запорожцям, це рибальчити, полювати в степах, випасати табуни коней, худобу та вівці. Оборонять народ український було вже ні від кого, місія лицарська була скінчена.

Втративши шляхетну ціль свого існування, запорожці якийсь час мали ще вільну руку в шарпанні східніх, західніх та піденних берегів Чорного моря, що їх посідала Туреччина; але й ці морські походи чим далі, тим все більше залежали від волі російських резидентів на Україні. Запорожці перестали вже бути незалежним лицарським товариством і перетворилися в авксиліярне військо Росії. Запорожців покликувано в далекі походи, навмисне розпорошувано їх по російських арміях, кидано в найнебезпечніші воєнні авантюри, як, наприклад, при здобутті Очакова, і в цих походах, нізащо, ніпрощо, гинув цвіт козацтва. У складі російського імператорського війська воно чесно виконувало всі, йому припоручені, завдання, сподіваючись тим врятувати Січ-мати від зазіхань Петербургу. Але марні були сподівання і марно полягла сила-силенна чубатих лицарів у походах та штурмах. Непотрібний уже Росії воєнний чинник, але надто небезпечний для її автократичного ладу, вогнище свободолюбної справжньої демократії, перестав існувати.

По всьому Правобережжю й Лівобережжю встановлено було загальноросійський лад, і дійшло до того, що на початках XX століття з офіційної географічної термінології Росіз зникли не лише крайове означення „Україна", але й штучна назва „Малоросія". Край став просто „Югом России", а народ його — „южноросами".

Тим часом степи надзвичайно швидко залюднювались: міста, села, слободи, хутори; мережа ґрунтових шляхів і залізниць у всіх напрямках проткала степ; зазолотився він хлібами, зачорнів оранцею, наїжився стернею; по тирсі, по зелено - барвистім килиму трав і помину не лишилось. Глибокі копальні продіравили надра Катеринославщини, високі фабричні димарі вивергали клуби вугільного диму, заволоклося брудним чадом колись чисте, блакитне небо.

Степи почали по-справжньому експлуатуватися людиною, і ця експлуатація знищила всю колишню чарівну красу їх, їхнє розвілля, таємничу привабливість незвіданої пустельної далини. Тільки в Задонщині лишилися ще вільні степи, у північній Таврії та, невеличкими клаптиками, у нас, в південній Херсонщині. Одначе, за моєї пам'яті і вони все звужувались, розтинались, розорювались, а згодом і зовсім щезли. Тирса, символ Волі, стала надбанням минулого, і покоління молодше за мене її вже не побачило в наших краях.

Аж до другої половини XIX століття нашими степами володіли кріпосники — поміщики, значна кількість яких була з росіян. Поміщикам належали величезні лятифундії, де вони господарювали безконтрольно; терпів наш люд і від аракчеєвських „воєнних поселений", що рясно вкрили степову Україну. Великі добра належали також осадникам - чужинцям, в першу чергу німцям. По завоюванні москалями Запорожжя в наші степи почалася справжня інвазія німців з усіх частин Німеччини. Практичні німці зразу ж збагнули, де зарита собака, зрозуміли, що степ наш — то золоте дно, і почався „дранг нах Остен". Спочатку поодинці, а потім цілими ватагами сунули вони на схід, де смішно дешево купували від казни землю, закладали там свої колонії і починали багатіти. Траплялося, що майже цілі німецькі села переселялися з „фатерлянду" у наші степи. На заклик якогонебудь Фріца чи Ганса, що був або висланий громадою на розвіди, або раніше вже там осів і встиг за короткий час набити грішми свій порожній ґаман, вони пускалися в далеку дорогу на возах, забравши з собою все рухоме майно й скотину. На нових місцях вони зараз же засновували колонії, всякі Берліни, Гайдельберги й Бромберги, трималися купно, працювали з скаженою енерґією і, багатіючи, розповзалися по всьому степу.

Дм. Андрієвський

НА СВЯТАХ МОЛОДІ

Випадок хотів, що автор цих рядків мав змогу побувати в тім самім дні на Святах трьох українських молодіжних організацій ЗДА. В неділю 19 червня в Клівленді відбулось Свято посвячення прапору ОДУМ, відзначення 10-річного ювілею СУМА і Свято Весни Пласту. Це дає нам нагоду зробити перегляд, хай і поверховий, тих трьох організацій.

Ряд виступів ОДУМ почався ще в суботу балем. Тут можна було побачити молодь новоприбулих еміґрантів з СУЗемель, між якими не бракувало, щоправда нечисленних, молодих людей і з ЗУЗемель. Вечірка не мала якогось виразного характеру. Молодь танцювала, залицялась, бавилась як всяка молодь, задержуючи щоправда свій спосіб поведінки. І приємно було бачити молоді, розсміяні, веселі обличчя та приглядатись до вдоволених родичів.

Другого дня в православній церкві відбулось посвячення прапору Клівлендської станиці ОДУМ. Впадала в око присутність на Службі Божій гурту сумівців, як також пластунів з їхніми прапорами. Тим ці дві організації захотіли звеличати Свято їх молодшої посестри. Виглядало, що гості є більш звиклі до прилюдних виступів, бо вони відразу зайняли призначене їм місце, тоді як господарі щойно пізніше уставились в ряди і увійшли до церкви.

Того ж таки дня в неділю, відбувся бенкет ОДУМ з участю сторонніх гостей, а також виступи з мистецькою програмою одумівців. На ній були приявні члени ОДУМ з Шикаго, Боффало, Ст. Катерінс. Однак ми не мали змоги побувати на тих виступах, бо забракло часу і треба було їхати до СУМА, щоб і там приглянутись молоді з іншого табору, але також нашій, українській.

Свято СУМА розгорнулось на площі св. Петра і Павла місцевої католицької парафії. Тут споруджено спеціяльну трибуну, прикрашену написами про ювілей і відповідними гаслами, добре зроблену. На площі завізно, бачато авт, ба навіть автобусів з Йонґставну та Акрону, які привезли сюди сумівців тих міст. Між деревами йде формування окремих груп. Пізніше вони виходять на площу, дефілюють перед трибуною і вистроюються великим чотирикутником. Тут зібралось коло 220 сумівців. А навколо юрмляться батьки і гості. Грає оркестра в пишних одностроях. Настрій піднесений, святочний.

На трибуні появляються провідники, які видають накази, що їх гучномовці розносять по всій площі. Ось чути заклик до звітодавців, хорунжих, яких довший час не видно, аж поки його не повторено з притиском „негайно". Підносяться прапори і лунають звуки двох національних гимнів. Далі починається викликання гостей і добродіїв СУМА до почесної президії. Це триває доволі довго і починає нудити дітей. Дисципліна в рядах слабне. Нарешті лунає гасло „Честь України — готов боронити". Починається властива програма Свята.

На трибуні черґуються промовці з привітами. Уділяється слово і синові конгресмена Фігена, який відчитує писану промову свого батька. Промова направду добра. Далі виступають українські промовці в двох мовах, щоб відповісти американському приятелеві і звернутись до земляків. Один з промовців голосить гасло „боротьби сконсолідованого добра проти сконсолідованого зла". Голова Пласту в Клівленді має щасливішу інспірацію і висловлює побажання щодо єдности української молоді на чужині.

Промови точаться далі і молодь в рядах в'яне. Нарешті їй дають дозвіл покинути ряди і присісти на травичці. Сидячи вже легше слухати промов, які тривають годину, другу. Колись має прийти черга на гімнастичні вправи, на мистецькі виступи. Треба бо покидати площу св. Петра і Павла, щоб їхати на третє свято, Свято Весни Пласту.

Пластунів треба шукати десь в лісі, куди провадить вузенька доріжка, подальше від міського гамору, на лоні природи. Між кущами вже немало авт. Окремі гурти пластунів і пластунок розкидані по різних галявинах. Декотрі з них таборують тут від п'ятниці. Вони вже відбули свої приписові вправи. Тепер пластуни звивають шатра, складають свій улад, готуються до паради на площі, щоб пізніше перейти на інше місце і відбути святочну ватру.

На площу виходять стрункими рядами новаки і новачки, юнаки і юначки, старші пластуни пильнують порядку, пластова булава нараджується. Впадає в око вправність, точність у виконуванні рухів; дисципліна зразкова, обличчя зосереджені. Всі з глибоким переконанням відбувають свою пластову дію. Ряди уставляються в великий чотирикутник. На площі понад дві сотки пластунів в одностроях. Є тут невеликі гурти з Йонґставну, Акрону, Нюкестел. На пластунів з захопленням і любов'ю дивляться гості і батьки.

Два прапори звиваються вгору. Весело і урочисто звучить пластовий гимн. Відбуваються приписові звіти. Все точно вирахувано, все стисло пов'язане в одну цілість. Сьогодні з нагоди Свята Весни матиме місце церемонія переведення деяких новачок і новаків до гурту юначок і юнаків, а декого з цих останніх до гурту старших пластунів. На команду виступають невеликими гуртами кандидати на підвищення в ранґах. Вони складають приречення, підносять пальці для присяги на прапор. Роблять це урочисто, зі зворушенням.

Церемонія скінчилась. Гурти пластунів і пластунок відходять з площі і простують шнуром до місця ватри. За ними гурмою поспішають гості і родичі. На затишній галявині вже височить піраміда дров, коло них на поготові пластуни, які пильнують вогню. Гості з двох боків обляглі місце останнього акту пластової містерії. Запалюється ватра, вогники ентузіязму грають в очах учасників її, сяють молоді личка. Керівник заповідає програму ватри. Тут і співи і деклямація, тут і поважна гутірка і комічні скечі. В них звеличується патрона Пласту, войовника і лицаря св. Юрія, який визволив царівну. Переконливо звучить твердження: „ми віримо в правду, в красу, в добро" як також приречення визволити царівну-полонянку Україну.

Гурток „Волошки" прощає свою подругу, яка відійшла до старших пластунок. На честь її співом сплітається віночок ніби справді з волошок. Підвищені в ранзі передають свій спадок товаришкам чи то у формі відтятої коси, чи то в формі милих спогадів і доброго гумору. Того гумору повно і в скечах, які відтворюють недавні шкільні іспити „ґрадюеєцен" і виводять на кін директора школи і в показі дресованого верблюда, верблюда очевидно з горбом, що його творить головка пластунки під коцом.

Сутінь кублилась в кущах, коли довелось покидати гостинну галявину і розшукувати свої авта. Хотілось дякувати американському лісові, що він дав пристановище українській молоді. Ідучи домів, переживались наново милі, багаті враження цілого дня, цього дня нашої молоді на чужині. Ми мали щасливу нагоду пережити кілька годин в унісон з молодими, свіжими душами. Від того ми самі ніби випростались, оновились, покращали духово. Ідучи домів ми снували думки, навіяні нам переживаннями, спостереженнями.

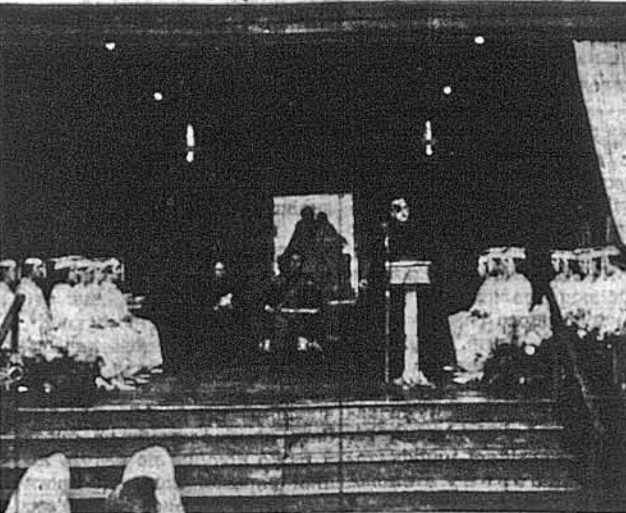
Три організації молоді, три свята, три стилі. В основу їх лягли різні ідеї, зумовлені походженням трьох формацій, які в свою чергу були визначені обставинами минулого і сучасного нашого краю. Може кожна з них має свою рацію існування, однак не можуть протиставитись одна одній. Як наш нарід і його буття творять одну цілість, так і наша молодь є одною, нерозривною цілістю.

В основі Пласту лягла універсальна ідея, яка завоювала світ, молодіжний світ. На услугах його стоять глибоко передумані методи виховання, уложені в систему. Він користає з пребагатого досвіду і сам має півсотлітню традицію. Універсальна ідея, перенесена на український ґрунт, набрала національної закраски, набула свій стиль, прибрала сама собі назву, українську назву. Пласт не розчинився в скавтизмі і тут в ЗДА, Пласт заховує свою особистість і пригадує пластункам їх українську приналежність. А разом з тим він помалу здобуває місце в міжнароднім скавтінґу.

Думаємо, що не помилимось, коли скажемо, що загал і старших провідників і молодих членів всіх трьох, ба навіть чотирьох, існуючих молодіжних організацій в ЗДА однозгідний на головнім. Хай будуть різні формації молоді, але всі вони повинні лучитись духово і ідейно, повинні мати стичність між собою, повинні жити спільними національними вартостями і святощами. Члени їх повинні плекати між собою приязнь, пошану і доброзичливість. І коли про це говорив священик в церкві при посвяченні прапору, його устами промовляли справжні приятелі української молоді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ґрадуація в Дівочій Академії Покрови Божої Матері в Стемфорді, Конн.

Монс. М. Бабак промовляє під час ґрадуації в Дівочій Академії Покрови Божої Матері в Стемфорді. На підвищенні Кир Амвросій, єпископ Стемфорду, та канцлер о. монс. Стах. Обабіч сидять ґрадуантки.

Цього року вже чотирнадцятий раз з черги відбувалася ґрадуація в Дівочій Академії Покрова Божої Матері в Стемфорді, Преосв. Кир Амвросій, Єпископ Стемфорду, роздав 17 ґрадуанткам дипломи під час ґрадуаційної церемонії, яка відбулася 11-го червня в приміщеннях Академії при Норт Стріт. Вранці того ж дня о. монс. М. Бабак відправив Службу Божу, під час якої співав хор студенток за напівом нашого простопіння, що його студентки вивчили з молитовника виданого Кир Амвросієм під загол. „Христос між нами".

Головним промовцем на ґрадуаційній церемонії був о. монс. М. Бабак, ректор Духовної Семінарії в Стемфорді. Він вказав на розвій молодих характерів, які можуть формуватися в інституціях, що їх, на основі християнських принципів, провадять католицькі школи.

Нагороди за найкращі успіхи в науці роздав о. монс. Іван Стах, канцлер Стемфордської Дієцезії. В програмі були промови студенток, з яких одна вітала гостей, а друга дякувала за одержане виховання і освіту в Академії. Виступав хор Академії під управою Сестри Андреї, ПБМ, відспівавши кілька композицій. Під кінець ґрадуаційної церемонії Кир Амвросій уділив всім ґрадуанткам архієрейського благословення.

Годиться при тій нагоді підмітити, що Дівоча Академія Покрова Божої Матері впродовж чотирилітнього навчання, підготовляє своїх учениць не лише до життя, себто подає такі відомості, що їх легко студентки можуть пристосовувати в житті без дальших студій, але також дає знамениту підготову до дальших студій в коледжах чи університетах. Якщо йде про предмети, які можуть цікавити українських батьків, то слід сказати, що впродовж 4-х років є нагода вчитися української мови й основних відомостей про Україну, крім того вивчають дівчата протягом чотирьох років українського вишивання та куховарства. Коли до того додати, що молода дівчина, мешкаючи чотири роки в інтернаті, де має нагоду кожного дня бути на нашій Слуежбі Божій та інших релігійних практиках, то самозрозуміла річ, що того роду підготовка до життя має свою окрему вартість, і родичі, які мають дівчат в шкільному віці, які скінчили народну школу, не повинні багато надумуватися, куди післати свою дитину.

Цьогорічна ґрадуація полишила на кожному присутньому гарне враження, шкода лише, що між ґрадуантками не було бодай 80 відсотків дівчат українського походження. Другі краще доцінюють наші інституції, як ми самі.

В. Л.

З діяльности ТУСМ-у

Нюйоркський Осередок Діяльности Т-ва Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) порішив, що впродовж літнього сезону всі імпрези треба організувати в природі поза містом. Першою імпрезою була проґулька в неділю 24 липня на озеро Гопетконґ. Її треба вважати за успішну імпрезу тому, що всі були задоволені, відбуто корисну гутірку про завдання та методи праці товариства, і поширено круг зацікавлених ТУСМ-ом.

Багато уваги присвячено черговій імпрезі, а саме Зустрічі нюйоркського і филаделфійського Осередків, яка має відбутися в суботу і неділю 6 і 1 серпня, на Оселі СУМА біля Елленввіл. До участи в ЗУСТРІЧІ закликаємо усіх прихильників та симпатиків ТУСМ-у.

Там будуть дві доповіді, в яких порушимо важніші актуальні суспільно - політичні та студійні проблеми. Головною темою буде розгорнення широкої акції розвитку студентської організації, яка голосить та відстоює націоналістичну ідеологію. Важним завданням буде розпрацювання пляну приєднання численної молоді, яка віддавна готова züктивізуватися в такій організації. ТУСМ вважає, що знищення російсько - комуністичного поневолення може прийти щойно тоді, коли протиставиться йому правдиві могутніші та справедливі ідеї, — світ національних культур поневолених народів та сильні націоналістичні рухи. В програмі Зустрічі є обговорення метод ширення між молоддю цих ідей, зокрема справа найближчої студійної конференції, видавничої діяльности та зорганізування конґресу ТУСМ-у. В програму Зустрічі також включено студентську ватру, спорт і різні гри.

В справі участи на Зустрічі просимо заінтересованих звертатися на адреси:

Володимир Будзяк,
331—42 36 Стріт,
Асторія, Лонг Айленд, Н. Й.;

Богданв Кульчицький,
Тел.: RA 5-1241

Подав А. Б.

Повідомлення ОПДЛ

У справі Української Дитячої Енциклопедії.

Згідно з постановами своїх з'їздів - зборів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури приступило було до опрацьовання першої в нас УДЕ — Української Дитячої Енциклопедії. Еміґраційно - переселенчі та інші труднощі й перешкоди не дозволили зреалізувати зразу цей поважний задум, але підготовча праця велася майже безперебійно і сьогодні вступає вона в стадію своєї реалізації. Вже в найближчому часі появиться том УДЕ, присвячений історії України.

Цілість УДЕ становитиме щонайменше шість томів, присвячених географії, історії, літературі й культурі України, а в міру часу й розгортання праці є на увазі дальші томи, присвячувані окремим вужчим ділянкам українознавства. Характер УДЕ — статті-розповіді в легкій і живій формі з багатьома ілюстраціями головно історичних картин і з кольоровими мапами. Попри статті йтимуть теж оповідання на дані історичні чи інші теми.

УДЕ призначена для дітей шкільного віку і для молоді, але велика частина матеріялу опрацьована так, щоб була приступна й цікава теж дітям молодшого віку. Усі матеріяли в УДЕ — це спільний твір різних авторів і -рецензентів - спеціялістів даних ділянок українознавства. Редакція УДЕ стоїть у контакті з редакцією ЕУ — Енциклопедії Українознавства НТШ в Сарселі і українським педагогічним світом і праця йде та йтиме при повному порозумінні та співпраці.

Усякі письма в справі УДЕ, як теж приготовлюваної до друку Хрестоматії Української Дитячої Літератури і інших видань, а також замовлення на том УДЕ, присвячений історії України, просимо слати на адресу:

„Нашим Дітям — ОПДЛ", 39 Яннінґс Евню, Торонто 9, Онт. Канада.

"Nashym Ditiam-OPDL," 39 Jannings Ave., Toronto 9, Ont. Canada.

● Пані Айзенгавер виступала як телевізійна зірка у фільмі, який висвітлювали на прийнятті, на якому було 2,000 республіканських жінок у Шикаґо. На цьому фільмі показували інавґураційні сукні жінок 12 республіканських президентів від 1860 до 1960.

СПРАВА ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕННА В СЕНАТІ

Комунікат Українського Конґресового Комітету Америки

Ми вже повідомляли, що Палата Репрезентантів схвалила 24 червня ц.р. постанову про побудову у Вашингтоні пам'ятника Тарасові Шевченкові. Цю постанову буде розглядати тепер відповідна Комісія Сенату й передасть її Сенатові.

Тому, що праця Сенату і його Комісій — після конвенційної перерви — починається вже в наступному тижні й тому, що від позитивного поладнання справи пам'ятника саме в цій сесії залежить його доля загалом, ми апелюємо до всіх наших Відділів й усього нашого Громадянства негайно слати письма до Сенаторів своїх Стейтів, а окремо ще до Сенаторів-членів Комісії, з проханням, щобя вони позитивно поставилися до цієї справи, ще у цій сесії поставили її на порядок нарад та схвалили.

Письма, чи телеграми повинні висилати також усі наші центральні й місцеві організації й установи та також окремі громадяни, щоби цим виявити наше поважне ставлення до справи пам'ятника та постанови Сенату.

Членами Комісії (U.S. Senate Committee on Rules and Administration) є Сенатори: Hon. Theodore F. Green (R. I.); Hon. Thomas C. Hennings, J. (Mo.); Hon. B. Everett Jordan (N. C.); Hon. C. Norman Brunsdale (N. D.); Hon. Kenneth B. Keating (N.Y.); Hon. Carl Hayden (Ariz.); Hon. Mike Mansfield (Montana); Hon. Carl T. Curtis (Nebraska) and Hon. Howard W. Cannon (Nev.).

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ
Ню Йорк, 1 серпня 1960.

Підручник Громадянства

Багато з-поміж нових поселенців саме тепер робить старання дістати американське громадянство. Це головно ті іміґранти, які прибули на поселення у ЗДА на основі закону про переселення втікачів з 1953 року. Як і в випадку з першими поселенцями, які прибули до ЗДА на основі закону про переселення ДіПі з 1948 р., Злучений Український Американський Допомоговий Комітет дає повну поміч цим кандидатам на американське громадянство так правну в полагодженні всіх формальностей, як і інструкційну. Для кращої підготови українських аплікантів до американського громадянства, ЗУАДК видав підручник, виготовлений фахівцями. В цьому підручнику подано все, що кандидат повинен знати для іспиту при отриманні американського громадянства, як теж подано там всі інструкції. Цей підручник написаний у двох мовах: по українськи і по англійськи і він дає змогу кожному аплікантові, навіть тому, який не надто сильний в наиґлійській мові, добре підготовитися до іспиту. В підручнику є двісті питань, які звичайно ставлять урядовці Іміґраційної і Натуралізаційної Служби при іспитах на як теж точні відповіді на ці питання, в англійській мові. В українськїй мові є всі пояснення, загальні дані з історії ЗДА, дані про уряд і адміністрацію нашої країни, розпорядки, списки американських стейтів, з заподанням столиць, скількости мешканців, величини простору, точна процедура натуралізаційного процесу і тим подібні інформації необхідні для кандидата на доброго і повноцінного американського громадянина. Книжка коштує лише 50 центів. Її можна набути в адміністрації „Свободи" або в канцелярії ЗУАДКомітету, звертаючися безпосередньо, чи поштою на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
866 N. 7th Street
Philadelphia 23, Pa.

АРЕШТОВАНО НАЦИСТА СПІВВИНУВАТЦЯ ЗАГИНУ 60.000 ОСІБ

Дортмунд. — Західньо-німецькі власті арештували тут 56-річного Фрідріха Тільмана, який був помічником професора Вернера Гайде, арештованого в листопаді мин. року у Карльсруге під закидом винищення коло 60.000 умово хворих в німецьких лікарнях і санаторіях. Тільман є головним співвинуватцем „наукового" винищування умово хворих за ґітлерських часів. Тільман скривався серед рудокопів, вдержуючи готель для молодих робітників у копальнях околиці Дортмунду.

Т-ВО УКРАЇНСЬКОЇ СТУДІЮЮЧОЇ МОЛОДІ ім. М. МІХНОВСЬКОГО
ОСЕРЕДКИ НЮ ЙОРК І ФИЛАДЕЛФІЯ
повідомляють, що
в днях 6-го і 7-го серпня ц. р.
— відбудеться
ЗУСТРІЧ
ЧЛЕНІВ ТА ПРИХИЛЬНИКІВ Т.У.С.М.
В ПРОГРАМІ:
ДОПОВІДІ та ДИСКУСІЇ на актуальні теми, як також ГРИ, СПОРТ та ВІДПОЧИНОК серед природи.
Зустріч відбудеться
на ОСЕЛІ СУМА — біля Елленвіл, Н. Й.
Зголошення в Нюйоркській Окрузі подавати:
W. BUDZIAK — 31-42 36th Street, Astoria, L. I., N. Y.
у Филаделфійській Окрузі:
B. KULCHYCKY — RA 5-1241

НАРАДИ ПЛАСТОВОГО АКТИВУ
Подаємо оцим до відома всіх пластунів на терені ЗДА, що з ініціятиви
РЕФЕРАТІВ ВИШКОЛУ В ЗДА І КАНАДІ
— відбудуться —
в днях 3-5-го вересня ц. р.
на терені
ПЛАСТОВОЇ ОСЕЛІ — в ІСТ ЧЕТҐЕМ, Н. Й.
НАРАДИ ПЛАСТОВОГО АКТИВУ
обидвох країн.
До участи в нарадах закликаємо всіх Членів Пластового Сеньйорату та Старшого Пластунства, що є заанґажовані або мають намір бути у активній пластовій праці.
Початок нарад, СУБОТА, 3-го ВЕРЕСНЯ, год. 12:00 полудня. Реєстрація того ж дня, год. 10:00-11:00 рано. Закінчення в понеділок, год. 10:00 рано.
Зголошення до участи слід слати до дня 20-го серпня, на адресу:
пл. сен. В. ШЕХОВИЧ
Пластова Оселя — Іст Четґем, Н. Й.
КРАЙОВА ПЛАСТОВА СТАРШИНА в ЗДА

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ
трагічної смерти сл. п. пластуна-юнака
Ігоря Володимира ЛЕВИЦЬКОГО
буде відслужена
ЗАУПОКІЙНА ЛІТУРГІЯ З ПАНАХИДОЮ
в СУБОТУ, дня 6-го СЕРПНЯ 1960 року, в год. 9:00 рано,
в православній церкві Св. Архистратига Михаїла в МІННЕАПОЛІСІ, Міннесота.
Горем прибита родина запрошує всіх Українців Твин Сіти на це Богослуження.
Митр. прот. д-р ВОЛОДИМИР і ГАЛИНА
ОЛЕГ, ОКСАНА і ЛЮБКА ЛЕВИЦЬКІ

Ділимося сумною вісткою
зі всіми Рідними Приятелями та Знайомими,
що 31-го липня 1960 р,. по довгій і тяжкій недузі
відійшов у Вічність, на 69-му році життя,
Мій Найдорожчий МУЖ,
бл. п. Григорій Костик КУЛЬЧИЦЬКИЙ
б. адвокат Самбора.
ПОХОРОН — в СЕРЕДУ, 3-го СЕРПНЯ 1960 р., в год. 9:15 ранку, із пох. заведення Богай у Дітройті, до української греко-кат. церкви Непорочного Зачаття у Гемтремку.
Горем прибита:
дружина АНГЕЛИНА

Ділимося сумною вісткою,
що 22-го липня 1960 р., по довгій і важкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, упокоївся в Бозі наш Найдорожчий
СИН, МУЖ і БАТЬКО,
бл. п. Юрій САЛЕВИЧ
нар. в Бориславі, дня 4-го липня 1913 р.
Похорон відбувся 25-го липня 1960 р. Тлінні останки Покійного перевезено з похор. заведення Talarsky Funeral Home, до української кат. церкви св. Михаїла в Гартфорді, а опісля зложено на вічний спочинок на кладовищі св. Михаїла в Глестонбюрі, Конн.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Горем прибиті:
Мама — ПАВЛІНА
Дружина — ЯДВИГА
Син — АНДРІЙ

З'їзд абітурієнтів Української Гімназії в Коломиї з 1910 р.

Абітурієнти української гімназії в Коломиї з 1910 р., що відбули свій з'їзд в Ню Йорку. Зліва сидять: д-р Лев Рубінґер, Н. Соневицька, Михайло Соневицький, Николай Ґреґорійчук. Зліва стоять: д-р Адольф Слиж, д-р Теодозій Комаринський, д-р Юліян Карпюк, Іван Костинюк.

2 липня Ню Йорк був місцем скромної і тихої імпрези невеликої групи абітурієнтів з 1910 р. української гімназії в Коломиї. У 50-річчя іспиту зрілости вони з'їхалися з своїми родинами в Ню Йорку, щоб разом пригадати собі дні юности в рідній Коломиї.

З усіх 56 абітурієнтів опинилося у вільному світі 12 осіб, з того в ЗДА — 11 а в Канаді 1; прибуло на з'їзд 7, не могли приїхати 2, померло 3. Учасники з'їзду прибули до Ню Йорку вже в п'ятницю 1 липня. Стрінулися тут колишні абітурієнти з своїми товаришами, обмінюючись думками і новинами та загрівали свої душі споминами своєї молодости. Деякі не бачили себе вже 50 років, тому взаїмні вітання і розмови були зворушливі.

З'їзд зачався 2-го липня участю в Богослуженні в церкві св. Юра. Після Служби Божої учасники з'їзду удалися до фотографічного заведення, де зроблено спільну знимку. Опісля пішли до домівки, де поміщається Українська Національна Рада і там відбувся з'їзд. З'їзд відкрив д-р Слиж Адольф, вітаючи членів та їхні родини, з'ясовуючи мету з'їзду. Опісля візвав вшанувати пам'ять померлих професорів та товаришів повстанням з місць та однохвилинною мовчанкою.

На внесок предсідника з'їзду вибрано на заступника господаря кляси проф. Соневицького Михайла. Господар кляси відчитав каталог присутніх, як колись було це звичаєм в школі. При читанні каталогу зупинювалися над кожним обівурієнтом, обговорюючи його життя.

Після відчитання каталогів обох Відділів А і Б, стверджено, що 50% абітурієнтів померло та пропало без вісти в першій світовій війні в 1914-1920 рр., а 25% загинуло після окупації німецьких та російських військ після другої світової війни. З останніх 25% приїхало до Америки і Канади 12 осіб, з чого три померли: д-р Іван Турянський, Іван Велигорський, Матій Мельник. Виправдали свою неприявність: Іван Докторюк з Шикаґо та Антін Микитюк з Канади.

Відчитано реферат Івана Докторюка про відносини в українській гімназії в Коломиї перед 50 роками. Відчитано привіти.

З'їзд вшанував своєю присутністю пан Президент в екзилі д-р Степан Витвицький. Учасники з'їзду привітали його повстанням з місць. Пан президент, вітаючи учасників з'їзду, зупинився на споминах пережитих в Коломиї з часів визвольних змагань та склав щирі побажання учасникам з'їзду. Підписаний, як заступник голови УЗО в Клівленді з нагоди участи в з'їзді склав панові президентові пошану та подякував за пам'ять і щирі привіти.

Після офіційної частини учасники з'їзду удалися до ресторану, де ділилися споминами з гімназійних часів.

Після обіду деякі учасники від'їхали. Прикро почувалися всі при прощанню, і у кожного з них були в очах сльози зворушення, бо з'їзд хоч був скромний, був успішний і залишив на всіх незабутнє враження.

Д-р Лев Рубінґер

Японія і комуністичний Китай поведуть торговельні переговори

Токіо. — До столиці Японії — за дозволом її уряду — прибула численна комуно-китайська делеґація під проводом голови комуно-китайської федерації професійних спілок, Лію Нінґ-ї, який водночас є членом Комітету для сприяння міжнародній торгівлі в Пейпінґу. Будучи водночас членом Центрального Комітету комуно-китайської партії, Лію Нінґ-ї є одним із найбільш впливових діячів комуністичного режиму в суходільному Китаї. Офіційно він прибув на конґрес керованих комуністами професійних спілок в Японії та заранжованої комуністами ніби-то безпартійної маніфестації за „заборону атомової зброї". Однак насправді — за твердженням газетних коментарів — приїзд тих китайських комуністів зв'язаний із заходами обох заінтересованих сторін — комуністичного Китаю і японських промислових кіл — нав'язати нові торговельні переговори. Вони зірвались весною 1958 року, коли-то тодішній прем'єр Нобосуке Кіші не хотів ґарантувати безпеки комуно-китайській місії та дозволити на вивішення над їх помешканням в Токіо комуністичного китайського прапору. Китайські комуністи вели з того часу безперервну завзяту кампанію проти Нобосуке Кіші, фінансуючи теж недавні вуличні заворушення в Токіо що довели до відкликання відвідин през. Айзенгавера. Зате комуно-китайська преса й радіо покищо не ведуть ніякої ворожої кампанії проти нового японського прем'єра Гаято Ікеди, дармащо він продовжуватиме закордонну політику свого попередника.

Уряд передбачає дешевші харчі в найближчих місяцях

Ню Йорк. — Департамент рільництва передбачає, що в найближчих місяцях ціни на харчі будуть дешевші, бо в тому сезоні звичайно буває більша кількість харчів. Але в загальному індекс цін не буде менший як в минулому році в тому самому часі. Харчів буде доволі, але запаси свинини і деяких овочів та городини буде менше в порівнянні з минулом роком. Цього літа буде зате більше воловини, телятини і баранини. Цього року краще зародили дині і кавуни. Доволі буде на ринку свіжих овочів і городини. Не бракуватиме і соків в пушках, але менше буде консервованої городини в порівнянні з 1959 роком. Картофлі буде стільки, як минулого року, але солодкої картоплі менше як торік, бо її менше засадили. Каш і різного печива буде подостатком на ринку.

Зменшилися прибутки Американської Тютюнової Компанії

Ню Йорк. — Президент Американської Тютюнової Компанії Пол М. Ган звітує, що прибутки цієї компанії в другій чверті цього року становили 15,758,000 дол. (по 1.15 дол. за уділ), а в минулому році в тому самому часі вони виносили 16,490,000 дол. (по 1.21 дол. за один уділ). Цього року заплачено 18,564,000 податків, а 1959 року на цю ціль видали 19,179,000. Це зменшення прибутків настало при збільшеному продажу тютюнових виробів. В другій чверті продано товару на суму 308,444,000, а в 1959 році — 301,090,000. В цілій першій половині цього року продані товари виносили 583,514,000, а 1959 року — 562,659,000. Прибутки зменшилися тому, що компанія мала збільшені видатки на пенсійний фонд своїх працівників. В першій половині ц. р. заплачено — 34,415,000 податку, а 1959 р. — 33,705,000.

Звільнено Івана Дурчанського з тюрми

Буенос Айрес (сдо). — Як „Свобода" сповіщала свого часу, в Буенос Айресі було заарештовано п. Івана Дурчанського, брата Фердинанда Дурчанського, кол. міністра зак. справ Словаччини, діяльного члена президії АБН. Арешт відбувся внаслідок домагань чехословацького уряду, що просив арґентинського уряду видачі Ів. Дурчанського, закидаючи йому різні злочини, ніби поповнені під час другої світової війни, коли Словаччина змагалася за свою самостійність. Поліція заарештувала Дурчанського і передала його справу судові. Тепер суд наказав звільнити п. Ів. Дурчанського, не входячи в розгляд закидуваних йому злочинів: за арґентинськими законами, пройшло забагато часу, щоб можна було аж тепер когось обвинувачувати. До того Ів. Дурчанський, що прибув до Арґентини в 1948 р., увесь час жив в Арґентині під своїм власним іменем і прізвищем, від нікого не ховаючись, а працюючи в арґентинській Національній Дирекції Іміґрації, — отже, воно трохи дивно, чому аж тепер чехословацькому урядові вздумалося обвинувачувати його в давніх злочинах і домагатися його видачі.

Норман Томас передбачає, що сен Джансон буде найвпливовішим віце-президентом в історії ЗДА

Вашинґтон. — Провідник соціялістів Норман Томас виступав на телевізійній програмі „Амерікен Бродкестінґ Компані" і заявив, що коли демократи виграють цьогорічні вибори, то новий демократичний віце-президент Линдон Б. Джансон буде найвпливовішим віце-президентом в історії ЗДА, бо хоч він і не буде формальним провідником демократів у Сенаті, то він рішатиме, хто мав би зайняти його теперішнє становище. „Новий провідник демократичної більшости в Сенаті буде нічим іншим, тільки заступником Джансона", — казав Томас, і внаслідок цього Джансон буде мати такі впливи, як сам Президент. На думку Томаса в обидвох виборчих платформах, які цього року були дбайливіше підготовані, як у минулих роках, немає пункту про основну засаду американської закордонної політики, бо „самими ракетами не можна розв'язати такої справи, як — Конґо". Томас не бачить якоїсь більшої різниці у виборчих програмах обидвох партій.

Найгустіше заселеним стейтом є Ню Джерзі, а найрідше — Аляска

Вашинґтон. — Цьогорічний перепис населення виявив, що найгустіше заселеним стейтом є Ню Джерзі, де квадратовій милі живе пересічно 800.2 особи, а найрідше заселена є Аляска, де на одну квадратову милю припадає тільки 0.4 особи. В стейті Ровд Айленд на одній квадратовій милі пересічно живе 798.7 особи, на третьому місці щодо густоти населення стоїть Массачусетс — 650.1 ; на четвертому Коннектикат — 513.3 ; Ню Йорк — 346.2 ; Мериленд — 311.3. Стейти найрідше заселені: Невада — 2.6 ; Вайомінґ — 3.4 ; Монтана — 4.6 і Ню Мексіко — 7.8 осіб на квадратовій милі. Стейти з найбільшим числом населення: Ню Йорк — 16,219,034, Каліфорнія — 15,530,973, Пенсилвенія — 11,219,034, Іллиной — 10,012 612 і Огайо — 9,627,371. Стейти з найменшим числом населення: Аляска — 224,386 ; Невада — 281,348 ; Вайомінґ — 326,578 ; Вермонт — 387,-081 і Делевар — 443,158.

ТАРЗАН, ч. 4497. Країна смерти.

Биття у барабани відбивалося в лісі, сильно налякавши новоприбулу фільмову групу. Всі слухали зі жахом...

— Що вони сповіщають? — запитував Френк Гарвіз фільмової компанії „Монополь".

— Залишають країну смерти, — виясняв Тарзан. — Залишають, або страждають від помсти духа...

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Українська Січ", Відд. 39, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 7-го серпня 1960 р., в залі УНДому, в год. 3-ій по пол. Збирання вкладок в суботу, 6-го серпня, від год. 7-ої до 10-ої веч., і в неділю, 7-го серпня, від год. 12-ої 3-ої по пол. Проситься членство обов'язково прибути на Місячні Збори. — Управа.